

EUROOPAN PARLAMENTTI

2009 - 2014

Istuntoasiakirja

16.1.2012

B7-0008/2012

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

suullisesti vastattavien kysymysten B7-0021/2012, B7-0675/2011 ja B7-0676/2011 johdosta

työjärjestyksen 115 artiklan 5 kohdan mukaisesti

epätasapainosta elintarvikeketjussa (2011/2904(RSP))

George Lyon, Britta Reimers, Liam Aylward, Marit Paulsen, Sylvie Goulard, Riikka Manner
ALDE-ryhmän puolesta

**Euroopan parlamentin päätöslauselma epätasapainosta elintarvikeketjussa
(2011/2904(RSP))**

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon 8. heinäkuuta 2010 antamansa päätöslauselman YMP:n tulevaisuudesta vuoden 2013 jälkeen, 18. tammikuuta 2011 antamansa päätöslauselman maatalouden tunnustamisesta strategiseksi alaksi elintarvikeketjun yhteydessä ja 23. kesäkuuta 2011 antamansa päätöslauselman yhteisestä maatalouspolitiikasta vuoteen 2020: Ruoka, luonnonvarat ja alueiden käyttö – miten hallita tulevat haasteet?,
 - ottaa huomioon komission tiedonannon "Toimivampi elintarvikeketju Eurooppaan" (COM(2009)0591) ja tiedonantoon liitetyt valmisteluasiakirjat sekä 7. syyskuuta 2010 antamansa päätöslauselman kohtuullisen tulotason takaamisesta viljelijöille ja elintarvikeketjun toimivuuden parantamisesta Euroopassa,
 - ottaa huomioon elintarvikeketjun toiminnan parantamista käsittelevän korkean tason foorumin perustamisesta 30. heinäkuuta 2010 annetun komission päätöksen (2010/C 210/03),
 - ottaa huomioon elintarvikeketjun kilpailukykyä käsittelevän korkean tason työryhmän 17. maaliskuuta 2009 antamat lopulliset suositukset sekä elintarvikeketjun toimivuuden parantamisesta Euroopassa 29. maaliskuuta 2010 annetut neuvoston päätelmät,
 - ottaa huomioon 19. helmikuuta 2008 hyväksymänsä kannanoton Euroopan unionissa toimivilla suurilla supermarketilla olevan aseman väärinkäytön tutkimiseen ja tilanteen korjaamiseen sekä 26. maaliskuuta 2009 antamansa päätöslauselman elintarvikkeiden hinnoista Euroopassa,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 115 artiklan 5 kohdan ja 110 artiklan 2 kohdan,
- A. toteaa, että toimivampaa elintarvikeketjua käsittelevässä komission tiedonannossa (COM(2009)0591) mainittiin elintarvikeketjun vakavia epätasapainotekijöitä, joita ovat ostajan valta-aseman väärinkäyttö, kohtuuttomat sopimusehdot, maksuviivästykset, sopimusehtojen yksipuoliset muutokset, markkinoillepääsyn rajoittaminen, hinnanmuodostusta koskevien tietojen puuttuminen, voittomarginaalien epätasainen jakautuminen elintarvikeketjussa ja useat vähittäisalan enenevään keskittymiseen liittyvät ongelmat;
- B. toteaa, että erittäin suurien vähittäismyyjien keskittymisaste Euroopan unionissa vaikuttaa tuottajiin, sillä se pahentaa sopimuspuolten neuvotteluvoiman eroja entisestään, mikä puolestaan johtaa maataloustuottajien neuvotteluvoiman asteittaiseen heikentymiseen, kun tällaiset suuret ryhmittymät voivat määrittää hintatason arvoketjussa alkutuotannosta jalostuksen kautta aina loppukuluttajalle;

- C. ottaa huomioon, että neuvotteluvoiman väheneminen sekä tuotantokustannusten kasvu asettaa maatilat epäsuotuisaan asemaan ja siten heikentää jäsenvaltioiden pitkän aikavälin tuotantomahdollisuuksia ja pahentaa niiden riippuvuutta ulkopuolisista markkinoista;
- D. huomauttaa, että tuottajille ja muille tavarantoimittajille maksetut alhaiset hinnat eivät aina merkitse kuluttajien kannalta alhaisempia hintoja ja että jakelukanavien vähäinen määrä voi myös pitkällä aikavälillä vaikuttaa kielteisesti kuluttajan saatavilla olevaan tuotevalikoimaan;
1. korostaa, että elintarvikeketjun epätasapainoa koskevalla ongelmalla on selkeä unionin laajuinen ulottuvuus, kun otetaan huomioon elintarvikeketjun strateginen merkitys Euroopan unionissa; palauttaa mieliin, että elintarvikeketjun, maatalouden, elintarviketeollisuuden ja jakelualan osuus EU:n kokonaistyöllisyydestä on seitsemän prosenttia ja sen arvo on 1 400 miljardia euroa vuodessa;
 2. kiinnittää huomiota elintarvikeketjun toiminnan parantamista käsittelevän korkean tason foorumin käynnissä oleviin toimiin ja erityisesti sen yritysten väliseen ryhmään; kehottaa toimittamaan virallisesti ja säännöllisesti Euroopan parlamentille tilannekatsauksen toteutetuista toimenpiteistä sekä tehdyistä päätöksistä;
 3. kehottaa komissiota tekemään tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksia – markkinoiden moitteetonta toimintaa vääristämättä – ja kannustamaan alan itsesääntelyyn tasapainoisempien suhteiden luomiseksi elintarvikkeiden tuottajien, toimittajien, jalostajien ja jakelijoiden välillä sekä varmistamaan, että voimassa olevat säännöt pannaan asianmukaisesti täytäntöön;
 4. korostaa, että jäsenvaltioiden olisi aktiivisesti oltava mukana perustamassa kuulemisfoorumeja, joiden avulla voidaan edistää vuoropuhelua ja laatia suuntaviivoja entistä oikeudenmukaisempien ja tasapainoisempien suhteiden kehittämiseksi elintarvikeketjun toimijoiden välillä;
 5. korostaa, että on selvennettävä vääristävien ja hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen määritelmää, jotta asianmukaisiin toimiin voidaan ryhtyä, valvontaa voidaan suorittaa ja seuraamuksia tarvittaessa määrätä tarkoituksenmukaisesti;
 6. haluaa korostaa seuraavaa avointa luetteloa käytännöistä, joista tuottajat ovat olleet huolissaan elintarvikeketjun toimivuuden osalta:

I) Vähittäismyyjien markkinoillepääsy:

- i) Neuvotteluihin pääsemiseksi vaadittavat ennakkomaksut
- ii) Valikoimaan ottamista koskevat maksut
- iii) Aloituskannat
- iv) Hyllytilan hinnoittelu
- v) Pakolliset alennuskampanjat
- vi) Maksuviivästykset
- vii) Hinnoittelu
- viii) Etuasiakasta koskeva lauseke

II) Kohtuuttomat sopimusehdot tai sopimusehtojen yksipuoliset muutokset:

- i) Sopimusehtojen yksipuoliset ja takautuvat muutokset
 - ii) Yksipuoliset sopimusrikkomukset
 - iii) Yksinoikeutta koskevat lausekkeet tai maksut
 - iv) "Pakollisen" maksun periminen yksityisten tuotemerkkien kohdalla
 - v) Vakiosopimusmallien pakollinen käyttö
 - vi) Vastatoimenpiteet
 - vii) Kirjoittamattomat sopimukset
 - viii) Marginaalin takaisinperiminen
 - ix) Liialliset alennukset
 - x) Maksuviivästykset
 - xi) Maksun periminen jätteen käsittelystä tai loppusijoituksesta
 - xii) Konsernin ostot tai yhteisneuvottelut
 - xiii) Käänteishuutokaupat
 - xiv) Epärealistiset toimitusehdot
 - xv) Pakollinen (tietyn) pakkaustoimittajan tai materiaalin käyttö
 - xvi) Pakollinen (tietyn) logistisen järjestelmän tai toimijan käyttö
 - xvii) Maksut alennuskampanjoiden kattamiseksi (kun niistä ei ole aiemmin sovittu)
 - xviii) Alennuskampanjaan tarkoitetun tuotteen ylisuuret tilaukset
 - xix) Maksun periminen siitä, ettei tiettyjä myyntimääriä saavuteta
 - xx) Lisäalennuksen määrääminen tavarantoimittajille tietyn määrän ylittävästä myynnistä
 - xxi) Tuotteiden yksipuolinen poistaminen myymälöiden hyllyiltä
 - xxii) Vaatimus, että (myymättömät) tavarat voidaan palauttaa ehdoitta
 - xxiii) Tuotteiden kutistumiseen tai tuotevarkauksiin liittyvien kustannusten periminen tavarantoimittajilta
 - xxiv) Asiakkaiden valituksiin liittyvien kohtuuttomien kustannusten periminen tavarantoimittajilta;
7. kehottaa luomaan kehyksen, jonka avulla näitä käytäntöjä voidaan valvoa tehokkaasti ennen kaikkea käynnistämällä koko alaa kattavan selvityksen ja siten, että perustetaan jäsenvaltioiden hallinnoima ja komission koordinoima arviointi- ja seurantajärjestelmä;
8. pyytää lujittamaan välineitä, joilla varmistetaan, että maksumääräaikoja noudatetaan, sekä ottamaan tarvittaessa käyttöön uusia välineitä, jotta toimituksesta kuluisi mahdollisimman vähän aikaa siihen, että tavarantoimittajat tosiasiallisesti saavat maksun; korostaa tässä yhteydessä, että ratkaisuja kaivataan kipeästi, jotta voidaan puuttua pilaantuvien ja vain lyhyen aikaa säilyvien tuotteiden valmistajien erityisiin ongelmiin, sillä heillä on pahoja kassavirtaongelmia;
9. panee merkille YMP:n uudistamiseen tähtääviin komission ehdotusluonnoksiin sisältyvät toimenpiteet, joilla on tarkoitus vahvistaa maanviljelijöiden asemaa elintarvikeketjussa tukemalla tuottajajärjestöjä ja toimialakohtaisia järjestöjä ja edistämällä paikallisten tuotteiden markkinoiden kaltaisia lyhyitä ketjuja tuottajien ja kuluttajien välillä; katsoo, että parantamalla viljelijöiden asemaa heitä autetaan saamaan entistä oikeudenmukaisempi osuus lisäarvosta;

10. katsoo myös, että supermarketien hyllyille vähittäismyyjien omien tuotemerkkien rinnalle olisi sijoitettava riippumattomia tuotemerkkejä, jotta kuluttajilla olisi mahdollisimman paljon valinnanvaraa; toteaa, että omien ja riippumattomien tuotemerkkien hinnoittelukäytännöistä on tehtävä entistä avoimempia ja oikeudenmukaisempia; toteaa, että on oltava sääntöjä, joilla estetään suuria vähittäismyyjiä kopioimasta muiden kustannuksella riippumattomia tuotemerkkejä omien tuotemerkkiensä luomiseksi;
11. kehottaa lähentämään keskenään kansallisia tulkintoja EU:n kilpailulainsäädännöstä, jotta kilpailua haittaava toiminta voidaan tunnistaa ja sitä voidaan tulkita samalla tavoin kaikkialla unionissa, ja pyytää komissiota antamaan suuntaviivoja kansallisille kilpailuviranomaisille, jotta nämä voivat tarkastella kokonaisvaltaisesti koko elintarvikeketjun vertikaalista keskittymistä;
12. kehottaa komissiota aloittamaan perusteellisen selvityksen 27 kansallisen kilpailupolitiikan välisistä eroista ja kannustamaan ratkaisuihin, jotka koskevat kaikkia elintarvikeketjun toimijoita ja joilla estetään valta-aseman väärinkäytöksiä, joita usein tapahtuu maataloustuottajien kustannuksella;
13. kehottaa komissiota koordinoimaan sen eri yksiköiden toimia, jotta se voisi entistä tehokkaammin seurata hintoja koko elintarvikeketjussa sekä vähittäismyyntin dynamiikkaa ja markkinaosuuksia kaikkialla EU:ssa;
14. kehottaa luomaan riippumattoman elintarvikekaupan asiamiehen, joka pitäisi yhteyttä asiaankuuluviin kauppa- ja kilpailuviranomaisiin, joiden olisi vaihdettava keskenään tietoja ja parhaita käytänteitä, annettava neuvoja lainsäädännöstä ja määräyksistä paikalla ja suositeltava oikea-aikaisia ja asianmukaisia seuraamuksia;
15. vaatii soveltamaan todetuissa väärinkäyttötapauksissa varoittavia seuraamuksia; vaatii, että niiden on oltava oikeasuhteisia elintarvikeketjun toimijoille aiheutettuun taloudelliseen ja kaupalliseen vahinkoon nähden;
16. katsoo, että elintarvikeketjun epätasapainon torjumiseen tähtäävä ratkaisu koostuu sääntelyä, kilpailuoikeuden mukautuksia ja lisää horisontaalista lainsäädäntöä yhdistelevästä mukautetusta kehyksestä sekä vapaaehtoisista itsesääntelysopimuksista; vaatii jäsenvaltioita edistämään parhaiden käytäntöjen ja/tai käytännesääntöjen kehittämistä yhdessä kaikkien sidosryhmien kanssa;
17. katsoo, että olisi käynnistettävä sellainen maanviljelijöille suunnattu EU:n laajuinen tiedotuskampanja, jonka avulla valistettaisiin maanviljelijöitä näiden sopimuksellisista oikeuksista sekä yleisimmistä kohtuuttomista ja hyvän tavan vastaisista sopimuksellisista ja kaupallisista käytännöistä;
18. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.